

SVĚT BIOTECHNOLOGIÍ

Biotechnologie – jsou obor relativně nový a rozvětvený s dynamickým vývojem. Setkáváme se s nimi stále častěji v zemědělství, v lékařství, v potravinářství, v chemickém průmyslu i dalších odvětvích.

Internetový bulletin SVĚT BIOTECHNOLOGIÍ si klade za cíl přinášet aktuální informace z oblasti biotechnologií. Bude vydáván měsíčně a distribuován zájemcům o tuto problematiku z řad odborníků i laiků.

V tomto vydání jsme pro vás vybrali z tuzemských a zahraničních zdrojů:

ZEMĚDĚLSKÉ BIOTECHNOLOGIE

EUROBAROMETR výzkum listopad-prosinec 2009

Zdroj: Special EUROBAROMETER 336,
(Europeans, Agriculture and Common Agriculture
Policy (CAP), publikováno březen 2010)

Klíčová zjištění z evropského průzkumu mínění o Společné zemědělské politice EU (CAP).

- Většina (90%) Evropanů považuje zemědělství a oblast venkova za důležitý faktor pro budoucnost

- I když obyvatelé Evropské unie kladou důraz na zemědělství, vědí málo o společné zemědělské politice EU, dokonce 57% o ní nikdy neslyšelo.

Celkové hodnocení názorů

Na celoevropské úrovni občané preferují zemědělské otázky týkající se ochrany životního prostředí, zabezpečení dostatku potravin, jejich kvality a zdravotní nezávadnosti. Značná variabilita priorit je však mezi jednotlivými členskými státy a na lokální a regionální úrovni.

Podle Evropanů je hlavní, aby zemědělské produkty byly dobré kvality, zdravé a bezpečné. Na vysoké příčky žebříčku se

OBSAH

ZEMĚDĚLSKÉ BIOTECHNOLOGIE	1
EUROBAROMETR výzkum listopad- prosinec 2009	1
Žofínské fórum	2
BIOTECHNOLOGIE V POTRAVINÁŘSTVÍ	4
USA: Debata o povolení GM lososa	4
SEMINÁŘE, KONFERENCE.....	5
Rostlinné biotechnologie-současné trendy ve výuce a výzkumu.....	5

dostaly také ceny potravin, ochrana ŽP a zajištění dobré životní úrovně farmářů.

Ovšem uskutečňování CAP získalo jak pozitivní, tak negativní hodnocení. Plus získalo zajištění dostatku kvalitních a zdravých potravin a podpora organického, tedy ekologického zemědělství. Velké minus je přikládáno této politice vůči rodinným farmám.

Nové cíle CAP

Drtivá většina respondentů (85% i více) podporuje následující nové cíle v zemědělství a rozvoji venkova.

Jsou to:

- uchování krajiny (93%)
- pomoc farmářům čelit dopadům klimatických změn (89%)
- rozvoj ekonomiky na venkově (89%)
- rozdělovat dotace zemědělcům spravedlivěji (88%)
- spojit finanční podporu farmářů s dodržováním předpisů o ochraně ŽP, bezpečnosti potravin a prospěchu (welfare) zvířat (87%)
- podnítit zemědělce, aby vyráběli to, co chce trh (85%)

Klima

Pokud jde o změny klimatu, velká většina (82%) dotázaných souhlasí s tím, že Evropská zemědělská politika by měla pomoci zemědělcům změnit způsoby své práce ve prospěch boje proti změnám klimatu. Zároveň je podobné množství lidí přesvědčeno, že zemědělci budou v následujících letech klimatickými změnami velmi trpět (77%). Také většina respondentů souhlasí s tím, že zemědělci by měli přejít na technologie snižující klimatické změny i za cenu, že produkty budou dražší a méně konkurenceschopné na světovém trhu. Dokonce 58% odpovědělo, že jsou připraveni platit za potraviny až o 10% více.

Priority podle Eurobarometru

Hlavní odpovědností zemědělců je zajistit populaci zdravé a bezpečné potraviny (56%), teprve další důležitost má odpovědnost za ochranu ŽP (25%), zásobení rozmanitými kvalitními produkty (24%).

Na otázku, zda podnítit zemědělce, aby produkovali více ekologických výrobků odpovědělo 84% že ano, také by měli přispět k výrobě obnovitelných zdrojů energie (83%). Využití biotechnologií v zemědělství a potravinářství podpořilo 77% dotázaných.

Žofínské fórum

Helena Štěpánková, autorský článek

107. Žofínské fórum k tématu: **České zemědělství a reforma společné zemědělské politiky EU** se uskutečnilo dne 4. listopadu 2010 v Praze.

Jako první vystoupil ministr zemědělství Ivan Fuksa, který se ve svém projevu zabýval především Společnou zemědělskou politikou Unie. Zdůraznil, že dnes už nemá smysl naříkat na špatně vyjednané podmínky pro zemědělce ČR, na špatnou dotační politiku ve srovnání se zeměmi původní „15“, ale i ve srovnání s některými státy, které vstupovaly do Evropské unie s námi. Je třeba, aby zemědělské a potravinářské subjekty podávaly konstruktivní a konkrétní návrhy na to, jak vyjednat a zajistit lepší podmínky pro období po roce 2013.

Upozornil, že tato budoucí jednání rovněž nebudou snadná, protože, „ten, kdo platí, chce mít výhodnější pozici“, a ČR přispívá do unie 30 mld., ale získává 70 mld. Kč.

Druhá zásadní myšlenka, kterou ministr zemědělství vyslovil, byla propagovat české potravinářské výrobky a získat spotřebitele. Řekl: „Klasu zachováme, a navíc vyzývám naše potravinářské firmy, ať na své etikety dávají českou vlaječku“. Zmínil i problémy s ochranou a využitím zemědělské půdy a vyslovil svoji podporu výrobě bioplynu jako obnovitelnému zdroji energie.

Prezident Potravinářské komory Miroslav Toman a prezident Agrární komory Jan Veleba ve svých vystoupeních dokladovali negativní důsledky dosavadní Společné

zemědělské politiky EU na české zemědělece a potravinářský průmysl.

Jako společného viníka označovali hlavně velké obchodní řetězce. Ty především nízkou cenou produktů z dovozu ovlivňují české spotřebitele. Ve výsledku dochází k likvidačnímu snižování rostlinné a živočišné výroby, zejména v některých tradičních českých komoditách jako jsou např. brambory nebo chov prasat.

Částečné řešení tohoto nepříznivého trendu má přinést označování českých potravin zvláštním logem. Již delší čas je kvalitním českým výrobkům udělováno označení Klasa, od letošního léta nově pak také značka Regionální potravina. Přesto je nízká cena potravin z dovozu stále hlavním kritériem nákupů běžných spotřebitelů. Výrazněji informovat spotřebitele by mělo označování domácích potravin českou vlajkou. Podle ní by byla orientace spotřebitelů daleko snazší a zájem spotřebitelů o naše zboží by se muselo promítnout i v obchodní síti řetězců.

Situaci v ČR pak komentoval velmi výstižně Andrej Babiš, majitel agrochemického holdingu Agrofert a spoluzakladatel sdružení „Iniciativa producentů zemědělských a potravinářských výrobků“. Z jeho hodnocení a námětů vyjímáme:

- Trh zemědělských a potravinářských výrobků v EU je pro ČR konkurentem. Nikdo od nás nekupuje, ale dovoz k nám je obrovský, zejména z velkých zemí jako je Německo, Polsko aj.
- Neměl by být jednotný trh, je třeba se bránit zákonem proti dovozům, zkomplikovat dovozy řetězcům, které upřednostňují výrobky ze svých domovských zemí
- Nezbytné je sjednotit hygienické požadavky na naše výrobce s těmi zahraničními. V současnosti mají čeští výrobci tvrdší a tedy dražší podmínky, např. u nás se musí chladit potraviny vzduchem, zatímco v EU lze chladit vodou

- Měla by být důsledná, tzv. druhá kontrola dovozu. Dnes je běžná praxe, že dovozci výrobky pouze přebalí a prodávají. Takže k českému spotřebiteli se mohou dostávat nekvalitní potraviny, navíc prodávané jako čerstvé.
- Je třeba vytvořit netarifní bariéry dovozu, zapojit Státní veterinární správu, Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci a Celní správu.
- Spoluprací by měly být nahrazeny současné negativní vztahy mezi Agrární komorou a Potravinářskou komorou.
- Všechny zainteresované subjekty by měly spojit peněžní prostředky a použít je pro financování hlavních médií. Pak bude možné efektivně propagovat české výrobky a uskutečnit masivní informační kampaň pro naše spotřebitele o české kvalitě.
- V dotační politice je nutné zjednodušit administrativu a odstranit duplicity v kontrole dotací
- V živočišné výrobě třeba žádat dotace na welfare prasat, aby neklesal chov u nás tak dramaticky.
- V oblasti zemědělské půdy prosadit digitalizaci katastrální evidence, aby nebyly podvody se zemědělskou půdou.
- Podporovat a nikoliv potlačovat bioplynové stanice

Za Iniciativu producentů zemědělských a potravinářských výrobků hovořil Zdeněk Jandejsek, šéf firmy Rabbit Trhový Štěpánov, rovněž spoluzakladatel skupiny. K „Iniciativě...“ založené sedmi největšími společnostmi v oboru se během několika týdnů přidalo dalších šest set zemědělských a potravinářských firem. Jejich hlavním cílem je působit na státní orgány tak, aby zahraniční konkurence nemohla z českého agro-potravinářského trhu ukusovat stále více.

Částka 100 miliard Kč je obrat zhruba 600 firem z oboru zemědělství a potravinářství, které se nyní k iniciativě hlásí. Zaměstnávají 45 tisíc lidí a obhospodařují milion hektarů zemědělské půdy.

Podle ČSÚ byla loňská hodnota dovozu potravin a živých zvířat do Česka ve výši 107 miliard Kč a proti roku 2006 je to o 18 miliard víc. Iniciativa chce tomuto trendu zabránit.

Iniciativa nejprve uvažovala o tom, že bude vystupovat zcela samostatně. Nakonec se podnikatelé dohodli na tom, že lobbistické úsilí směrem ke státním úřadům budou vyvíjet prostřednictvím Agrární komory. "Firmy zajistí odborné a právní zázemí, iniciativa bude formulovat naše požadavky, cíl však budeme prosazovat prostřednictvím Agrární komory," uvedl Jandejsek.

Závěrečné vystoupení patřilo Zdeňku Juračkovi, prezidentovi Svazu obchodu a cestovního ruchu (SOCR). Zmínil, že 75 – 80% obchodu v ČR je v zahraničních rukou, resp. v obchodních řetězcích. Zdůraznil, že „Zákon o významné tržní síle“, který platí od února 2010 obsahuje řadu nešvarů a že je chybou, když jeho tvůrci nespolupracovali se SOCR.

Podle zákona řetězce nesmí prodávat zboží za nižší cenu, než za jakou ho nakoupily. Zákon také stanovuje, že za zboží musí být zaplacen nejpozději do 30 dnů od dodání. Za negativum označil, že zákon je proti obchodníkům a nelze rozdělit obchodníky na velké a malé.

Platby do 30 dnů jsou podle Z. Juračky v zákoně pozitivem.

Svaz obchodu navrhuje zrušení zákona, podal proti němu stížnost i do EU, ale také navrhuje jednání u kulatého stolu mezi českými zemědělci, potravináři a Svazem obchodu a cestovního ruchu.

BIOTECHNOLOGIE V POTRAVINÁŘSTVÍ

USA: Debata o povolení GM lososa

Zdroj: Biotechnology Update (23 September 2010)

Geneticky modifikovaný losos by byl prvním povoleným GM zvířetem určeným k lidské spotřebě. Podle FDA (Food and Drug Administration) je losos nazývaný také AquAdvantage stejně bezpečný jako ostatní typy lososa. O tom hovoří výsledky odhadu rizika a hodnocení bezpečnosti. Složení materiálu, resp. potravinu odvozené z GM lososa byly nerozlišitelné od konvenčních výrobků z této ryby. Tatáž zpráva říká, že GM losos by měl být chován výhradně v oddělených farmách daleko od pobřeží, a samice by byly sterilní, aby nemohlo dojít k jejich reprodukci. Tedy k nekontrolovanému množení v případě úniku do volného moře.

Firma AquaBounty požádala o povolení už v roce 1995. Díky dvěma nově použitým genům z jiné ryby produkuje losos růstový

hormon nejen v teplejší vodě, ale po celý rok. Tím roste GM ryba dvakrát rychleji než konvenční ryba stejného typu. FDA se vrátila k posuzování teprve před 2 lety, po tom, co vstoupily v platnost v USA právní normy pro potraviny z geneticky modifikovaných zvířat.

Americké ministerstvo zemědělství (USDA) zorganizovalo ve Washingtonu ve dnech 19. – 21. září 2010 „veřejné slyšení“, aby zjistilo mínění veřejnosti a externích expertů. Na závěr dvoudenní diskuse předsedající deklaroval, že většina odborníků shledává GM lososa za bezpečnou rybu. I když také poznamenal, že existují výhrady vůči databázi výsledků specifických studií a návrhy na další zkoumání. Zejména spotřebitelské organizace považují za nedostatečné testy na alergenicitu.

Pokud obdrží GM losos povolení ke vstupu na trh, bude dalším konfliktním tématem jeho značení. FDA bude svolávat další veřejné projednávání. Pozice agentury je však jasná – považuje značení potravin podle technologického procesu jejího získání za nekompatibilní s běžnou legislativou USA. Na rozdíl od Evropy je značení v USA striktně podle

materiálového složení potravinářských výrobků bez ohledu na výrobní proces. AquaBounty podle svého prezidenta Rona Stotisha odmítá dobrovolné značení potravin a tvrdí, že je to zavádějící pro spotřebitele, protože naznačuje ve skutečnosti neexistující rozdíly mezi GM a konvenčním lososem.

SEMINÁŘE, KONFERENCE

Rostlinné biotechnologie-současné trendy ve výuce a výzkumu

Zdroj: (<http://www.sci.muni.cz/robiotech>)

Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity v Brně, Kotlářská 2 zve studenty (jak pregraduální, tak doktorandy) a ostatní na *workshop, který se bude konat ve čtvrtek 25. listopadu 2010.*

Cílem workshopu je setkání a prezentace prací studentů, kteří ve svých projektech používají *in vitro* kultivace rostlinných explantátů a podobné kultivační technologie. Výsledkem workshopu bude sborník příspěvků (publikace Masarykovy Univerzity s přiděleným ISBN), který vyjde do konce roku 2010

Další informace o biotechnologiích, měsíční monitoring českých medií a novinky ze zahraničí najdete na naší webové stránce www.biotrin.cz a také na www.Gate2Biotech

*Upozorňujeme příjemce internetového bulletinu, že uvítáme, pokud doporučí naše noviny i jiným zájemcům o biotechnologie. Také nám, prosíme, oznamte, pokud budete chtít být vyřazeni z našeho adresáře, aby Vás nevyžádaná pošta neobtěžovala. Všechny své připomínky a dotazy adresujte na **Sdružení Biotrin**, Viničná 5, 128 44 Praha 2. Kontaktní osoba:*

Ing. Helena Štěpánková, e-mail: h.stepankova@volny.cz